

GMO Zinātniskās ekspertu komisijas pirmās sēdes protokols

Norises vieta un laiks:

Pātikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR",
20.12.2016., no plkst. 10:00 līdz plkst. 11:40.

Piedalās:

Komisijas locekļi

Nr.	Vārds, uzvārds	Institūcija
1	Īzaks Rašals	Latvijas Ģenētiķu un selekcionāru biedrība
2	Andris Dišlers	APP Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (BMC)
3	Andris Zeltiņš	APP Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (BMC)
4	Andris Kazāks	APP Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (BMC)
5	Arta Kronberga	AREI Priekuļu pētniecības centrs
6	Nils Rostoks	Latvijas Universitāte, Bioloģijas fakultāte
7	Līga Plakane	Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte
8	Lelde Grantiņa-Ieviņa	Pātikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" (Institūts BIOR)
9	Jānis Liepiņš	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts

Pieaicinātie eksperti, klausītāji:

Nr.	Vārds, uzvārds	Institūcija
10	Olga Valciņa	Pātikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" (Institūts BIOR)
11	Elīna Ciekure	Pātikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" (Institūts BIOR)
12	Aivars Bērziņš	Pātikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" (Institūts BIOR)
13	Ainārs Leončiks	APP Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (BMC)

Sēdi protokolē Elīna Ciekure.

ĢMO Zinātniskās ekspertu komisijas 20.12.2016. sēdes dalībnieku saraksts ar dalībnieku parakstiem pielikumā.

ĢMO Zinātniskās ekspertu komisijas pirmās sēdes darba kārtība:

1. Komisijas priekšsēdētāja iecelšana amatā;
2. Zinātniskās ekspertu komisijas nolikuma apstiprināšana;
3. BMC paziņojuma par ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu un iesniegtās informācijas par organismu nekaitīgumu, lai atjaunotu atļauju ierobežotai ģenētiski modificētu mikroorganismu izmantošanai, izvērtēšana;
4. Ekspertu, kuriem tiks piešķirta pieeja ĢMO dokumentācijai Eiropas Pārtikas Nekaitīguma Iestādes (EFSA) datu apmaiņas sistēmā ar iespēju komentēt riska novērtēšanas dokumentus, nominēšana;
5. Turpmākās informācijas apmaiņas kārtības apstiprināšana.

ĢMO Zinātniskās ekspertu komisijas pirmās sēdes darba izklāsts

Sēdi atklāj institūta BIOR direktors Dr. med. vet. Aivars Bērziņš.

Sēdes sākumā Institūta BIOR direktors Dr. med. vet. Aivars Bērziņš un Institūta BIOR Direktora vietniece Laboratoriju jautājumos Olga Valciņa skaidro situāciju, kāpēc šāda ekspertu komisija tiek sasaukta. Komisija tiek dibināta, lai varētu izpildīt Ģenētiski modificētu organismu aprites likumā un saistītajos normatīvajos aktos noteiktās prasības saistībā ar ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu un citiem zinātniskiem ar ģenētiski modificētiem organismiem saistītiem jautājumiem. Institūtam BIOR ir pienākums izniegt atļaujas mikroorganismu ierobežotai izmantošanai, lai to varētu pilvērtīgi izdarīt, tam ir jāsaņem no zinātnisko ekspertu komisijas zinātniski pamatots viedoklis par interesenta, kurš vēlas saņemt atļauju organismu izmantošanai, iesniegtajiem riska novērtēšanas dokumentiem un monitoringa plānu. Zinātnisko ekspertu komisija tiek izveidota, jo institūts BIOR ir saņēmis informāciju no BMC par ģenētiski modificētu mikroorganismu izmantošanu zinātniskajā darbībā.

Elīna Ciekure, Institūta BIOR Riska novērtēšanas un epidemioloģijas nodaļas vecākā eksperte un EFSA kontaktpunkta Latvijā vadītāja, turpmāk pildīs komisijas sekretāra funkcijas.

1. Komisijas priekšsēdētāja iecelšana amatā

Komisijas nolikums nosaka, ka komisijas darbu vada tās priekšsēdētājs. Šim amatam Institūts BIOR izvirza Nila Rostoka kandidatūru. Klātesošajiem iebildumu nav, klātesošie komisijas locekļi vienbalsīgi nobalso par to, ka Nils Rostoks turpmāk pildīs ĢMO Zinātniskās ekspertu komisijas priekšsēdētāja amatu.

Lēmums nr. 1: Dr. biol. Nils Rostoks turpmāk pildīs ĢMO Zinātniskās ekspertu komisijas priekšsēdētāja amatu.

2. Zinātniskās ekspertu komisijas nolikuma apstiprināšana

Aktuāls ir jautājums par tiešu un netiešu ieinteresētību balsojuma rezultātos un kā izvairīties no interešu konflikta un ieinteresētības balsojuma iznācumā.

Piedāvātās izmaiņas:

1. pievienot punktu par to, ka pēc dokumentu nodošanas Zinātniskajai ekspertu komisijai izskatīšanai, sēdi sasauc ne ātrāk kā pēc divām nedēļām;
2. pievienot punktu par to, ka gadījumā, ja nav kvorums lēmuma pieņemšanai, tad komisija lemj par turpmāko lēmuma pieņemšanas kārtību, atkārtoti sasaucot komisijas sēdi vai vienojoties par elektroniskās balsošanas kārtību.

Lēmums nr. 2: Komisijas locekļi vienbalsīgi pieņem Zinātniskās ekspertu komisijas nolikumu ar piedāvātajām izmaiņām, kas nepieciešamības gadījumā ar Zinātniskās ekspertu komisijas lēmumu var tikt mainīts.

3. BMC paziņojuma par ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu un iesniegtās informācijas par organismu nekaitīgumu, lai atjaunotu atļauju ierobežotai ģenētiski modificētu mikroorganismu izmantošanai, izvērtēšana

BMC pārstāvis Dr. biol. Andris Zeltiņš prezentē/sniedz informāciju par Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrā izmantotajām ĢMO sistēmām. BMC darbojas ar organismiem, kas pēc Latvijas normatīvajiem aktiem atbilst 1. un 2. biodrošības klasei. Tiek izmantoti komerciāli pieejami un jau labi aprakstīti objekti.

Prezentācija pievienota protokolam.

BMC diskusijai izvirza jautājumu par to, kādiem objektiem tieši prasīt atļauju, jo darba procesā tiek izmantots liels skaits celmu, vektoru un insertu, rezultātā rodas ļoti dažādas, arī neaprakstītas, kombinācijas. Pēc riska novērtēšanas metodoloģijas

nekaitīguma novērtējums ir jāveic gan izmantotajiem celmiem, gan vektoriem un insertiem. Tiek ierosināts uzskaitīt visu, kas tiek izmantots, bet riska novērtējumu rakstīt par atsevišķām lielajām grupām.

Lēmums nr. 3: Sākotnēji BMC paziņojumu par izmantošanu iesniegs institūtam BIOR par tiem objektiem, kas ir vistipiskākie, aktuālākie un tiek visbiežāk izmantoti BMC darbībā.

Lēmums nr. 4: Paziņojuma un riska novērtēšanas dokumenti jā sagatavo brīvā formā, iekļaujot nepieciešamo informāciju atbilstoši MK noteikumu prasībām.

Lēmums nr. 5: Sagatavotie riska novērtēšanas dokumenti tiks izsūtīti Zinātniskās ekspertu komisijas locekļiem, lai viņi varētu iepazīties ar dokumentiem un sniegt komentārus.

4. Ekspertu, kuriem tiks piešķirta pieeja ĢMO dokumentācijai EFSA datu apmaiņas sistēmā ar iespēju komentēt riska novērtēšanas dokumentus, nominēšana

EFSA, veicot riska novērtējuma izvērtējumu, ņem vērā ar ES dalībvalstu viedokli par konkrēto tēmu, šo viedokli sniedz dalībvalstu pilnvaroti eksperti. Lūgums nominēt ekspertus, kam tiek piešķirtas šādas tiesības tika saņemts no Zemkopības Ministrijas (ZM).

Interesi iegūt šādu iespēju izrāda Lelde Grantiņa-Ieviņa, kā arī šādas tiesības būs Elīna Ciekurei, kura, savācot ekspertu viedokļus, varēs komentēt dokumentus.

Nils Rostoks paziņo, ka viņam rastos interešu konflikts, ja viņam tiktu piešķirtas šādas tiesības, jo viņš ir EFSA paneļa par ĢMO riska novērtēšanu loceklis un darbība šajā panelī ietver dalībvalstu komentāru izskatīšanu.

Lēmums nr. 6: Informēt ZM, ka pieejas tiesības EFSA datu apmaiņas sistēmai nepieciešamas Leldei Grantiņai-Ieviņai un Elīnai Ciekurei.

5. Turpmākās informācijas apmaiņas kārtības apstiprināšana.

Tiek nolemts, ka informācijas apmaiņa notiek ar e-pastu starpniecību, sēdes atbilstošākā datuma izvēlei plānots izmantot tiešaistes plānošanas rīku doodle.com.

Visi jautājumi, par kuriem nepieciešams pieņemt lēmumu, tiek izskatīti klātienē, un arī balsošana parasti notiek klātienē. Ja nav kворuma lēmuma pieņemšanai, komisija lemj par turpmāko lēmuma pieņemšanas kārtību, sasaucot atkārtotu sēdi vai izmantojot neklātienē elektronisku balsojumu.

Nākamā Zinātniskās ekspertu komisijas sēdē plānota 2017. gada februārī.

Sēdes vadītājs:

Nils Rostoks

Protokolists:

Elīna Ciekure